

Нысан
ПМУ ҰС Н 18.4/17

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі
С. Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университеті
Қазақ филологиясы кафедрасы

АТГ 3306 «Қазақ тілінің тарихи грамматикасы» пәнінен
5В020500 «Филология: қазақ» мамандығының студенттеріне
арналған

ОҚУ ЖҰМЫС БАҒДАРЛАМАСЫ
6-семестр
3 кредит (135сағ)
білімді бақылау түрі: тест және ауызша

Оқу жұмыс бағдарламасын
бекіту парағы

Павлодар

Нысан
ПМУ ҰС Н
7.18.4/17

БЕКІТЕМІН
ОІ жөніндегі проректор

_____ Н.Э.Пфейфер

201 ж. "___" _____

Құрастырушы: ф.ғ.д., проф. А.Қ.Тұрышев

Қазақ филологиясы кафедрасы

АТГ 3306 «Қазақ тілінің тарихи грамматикасы» пәнінен
5В020500 «Филология: қазақ» мамандығының студенттеріне арналған

ОҚУ ЖҰМЫС БАҒДАРЛАМАСЫ

Жұмыс бағдарламасы ҚР МЖМБС 3.08.275-2006 (ҚР БЖҒМ № 779 23 бұйрығымен енгізілген) негізінде әзірленген жұмыс оқу жоспары н жасалған.

Кегль 14,
буквы
строчные,
кроме
первой

Кафедра отырысында ұсынылды 201 ж. «___»_____ №_____ хаттама
Кафедра меңгерушісі _____ Н.Қ.Жүсіпов 201 ж. « ___ »_____

ГП факультетінің оқу-әдістемелік кеңесімен мақұлданды
201 ж. «___»_____ №_____ хаттама
ОӘК төрағасы _____ С. К. Ксембаева 201 ж. « ___ »_____

КЕЛІСІЛДІ

ГП факультетінің деканы _____ Ж. Т. Сарбалаев 201 ж.
« ___ »_____

МАҚҰЛДАНДЫ:

ОӘБ бастығы _____ Е. Н. Жуманкулова 201 ж. «___»_____

Университеттің оқу-әдістемелік кеңесімен мақұлданды

201 ж. « ___ »_____ №__ хаттама

1. Оқу пәнінің төлқұжаты

Қазақ тілінің тарихи грамматикасы

Міндетті компонент пәні

Кредит саны және оқу мерзімі

Барлығы – 3 кредит

Курс: 3

Семестр: 6

Барлық дәрісханалық сағат саны – 45 сағат

Дәріс – 30 сағат

Практикалық сабақ – 15 сағат

СӨЖ – 90 сағат

Соның ішінде СӨЖМ – 22,5 сағат

Жалпы еңбек сыйымдылығы – 135 сағат

Бақылау түрі:

Емтихан (тест және ауызша) – 6 семестр

Курстық жұмыс – 6 семестр

Пререквизиттер:

- Тіл біліміне кіріспе.
- Қазақ жазуының тарихы
- Ежелгі дәуір әдебиеті (хрестоматия)
- Қазақ әдеби тілінің тарихы

Постреквизит:

- Көне түркі тілі
- Қазіргі қазақ тілінің жай сөйлемі синтаксисі

Пән нысаны: Тарихи грамматиканың негізгі объектісі, қарайтыны – қазақтың халық болу процесі кезіндегі тіл құрылымы. Тіл тарихының қай мәселесі де, оның ішінде фонетикалық жүйе мен грамматикалық құрылым тарихы бүгінгі тіліміздің өз құрылымындағы тіл дамуының жаңа фазасының көрінісі мен ескі дәуір іздерін айқын ажыратып тануға негізделеді. Белгілі бір заңдылық жүйелі түрде орнықса, екінші бір тілде эпизодтық ыңғайда қалып қояды, сондықтан ескі мұралар тілі мен қазіргі қазақ тілі фактілерін ғана салыстыру әлі грамматика жүріп өткен жолды түгел көрсете алмайды. Соған байланысты туыс тілдер фактілерін салыстыру қажеттігі шығады. Түркі тілдерінің

ішінде қазақ тілінің орнын анықтау үшін түркі тілдерін жіктелген ғалымдардың еңбектеріне тоқталу қажет Пәннің мақсаты осы тілдік материалдарды қарастыру.

2.Мақсат пен міндет

Пәнді оқыту мақсаты: «Қазақ тілінің тарихи грамматикасы» курсы бүгінгі тілдің фонетикалық, грамматикалық құрылымның осы күйге жету жолын, эволюциясын тарихи салыстырма әдіс негізінде түсіндіруді міндет етеді. Сондықтан тарихи грамматика курсы сөздердің грамматикалық кластарға жіктеу тарихын, жеке грамматикалық категориялардың қалыптасу эволюциясын, дыбыстар жүйесінде болған тарихи өзгерістерді, олардың тілдің лексикалық қорына, грамматикалық құрылымына әсері тәрізді мәселелерді тексеруі керек.

Халықтардың қалыптасу дәуірінде, сондай-ақ даму барысында болып отырған әр түрлі экстралингвистикалық факторлар тарихи грамматика курсында белгілі бір грамматикалық категория әлде грамматикалық тұлғаның қалыптасу тарихын түсіндіретін қосымша дәлел ретінде қаралады.

Пәнді оқытудың міндеттері:

- Қазақ халқының құрылу процесіндегі басты кезеңдер және ол процеске тікелей қатысы бар тайпалар, тайпалық одақтар бұрын-соңды зерттеулер, пікірлер қорытылып, ұзын-ырғасы анықталған материалдар қарастырылады.
- Қазақ тілінің фонетикалық жүйесі мен грамматикалық құрылымның даму жолын тарихи тұрғыдан түсіндіруде материал беретін басты көздер - түркі халықтарының ежелгі дәуірлерден бізге жеткен мұралар тілі, қазіргі түркі тілдері және бүгінгі қазақ тілі материалдарымен таныстыру.

3. Білім, іскерлік, дағды мен құзыреттілікке қойылатын талаптар:

Студенттер тіл тарихының қай мәселесі де, оның ішінде фонетикалық жүйе мен грамматикалық құрылым тарихы бүгінгі тіліміздің өз құрылымындағы тіл дамуының жаңа фазасының көрінісі мен ескі дәуір іздерін айқын ажыратып тануға негізделетінін білуі керек. Студенттер бұл курсты оқу барысында жинаған білімдерін алдағы кәсіби қызметінде, ғылыми-зерттеу жұмысында пайдаланады.

Пәнді оқыту мазмұны

4 Пәнді оқытудың тақырыптық жоспары

Академиялық сағаттарды сабақ түрлері бойынша бөлу

3.1 Пәннің тақырыптық жоспары					
№	Тақырып	Сағат саны			
		Күндізгі бөлім			
		Дә р.	Тәж.	СӨ Ж	СӨЖМ
1	2	3	4	5	6
1	Кіріспе. Қазақтың халық және ұлт тілдерінің жасалуы.	2	1	6	2
2	Лексика. Қазақ лексикасының көнетүркілік негізі.	2	1	6	2
3	Өлі түбірлердің пайда болуы, лексика тарихының этимологиясымен байланысы.	2	1	6	2
4	Басқа тілден енген сөздердің сипаты. Кірме сөздердің лексика, грамматика, фонетиканы дамытуға әсері және қазақ тілінде грамматикалық, семантикалық, дыбыстық жағынан игерілу сипаты.	2	1	6	2
5	Сөз мағынасындағы өзгеріс. Тұрақты сөз тіркестерінің қалыптасу тарихы. Лексиканың толығу жолдары.	2	1	6	2
6	Фонетика.Түркі негіз тіліндегі дауысты дыбыстар жүйесі. Дифтонгтар, жеке дауыстылардың дамуындағы ерекшеліктер.	2	1	6	2
7	Дауыссыз дыбыстар. Ескі түркі тілі дауыссыздар жүйесі, оның қазіргі қазақ тіліндегі көрінісі.	2	1	6	2
8	Жеке дауыссыздардың қалыптасуындағы ерекшеліктер. (анлаут позициясында қолданылатын, интервокал позициясындағы дауыссыздар, сингармонизм,	2	1	6	1,5

	ассимиляция дамуы)				
9	Морфология. Морфологиялық құрылыстың дамуында ұшырасатын тілдік процестер, олардың сөздің морфологиялық құрамына әсері.	2	1	6	1
10	Сөз түбірінің дамуы. Қосымшалар. Сөз жасаудың қалыптасқан тәсілдері.	2	1	6	1
11	Сөз таптарының шығуы мен қалыптасуы. Септеу категориясының дамуы.	2	1	6	1
12	Синтаксис.Синтаксистік құрылыстың даму ерекшеліктері. Сөз тіркесінің дамуы.	2	1	6	1
13	Сөйлем құрамының дамуы. Жай сөйлемдердің түрлері.	2	1	6	1
14	Оқшау сөздердің құрамы мен түрлерінің дамуы.	2	1	6	1
15	Құрмалас сөйлемдердің жеке топтарының дамуында жазба тілдің рөлі.	2	1	6	1
	Барлығы:	30	15	90	22,5

5. Әдебиеттер тізімі

Негізгі:

1. Жұбанов Қ. Қазақ тілі жөніндегі зерттеулер / Жұбанов Қ. ; ред.: Арын, Е. М., Құдабаев А.Ж. - Павлодар : С.Торайғыров атындағы ПМУ, 2010. - 255 б - (Қазақ тіл білімінің антологиясы/ бас ред. Е. М. Арын; құраст., жауапты ред. А.Ж.Құдабаев)
2. Кеңесбаев І. Қазақ тілі білімі туралы зерттеулер / Кеңесбаев І.; ред.: Арын Е. М., Құдабаев А.Ж. - Павлодар: С.Торайғыров атындағы ПМУ, 2010. - 130 б. - (Қазақ тіл білімінің антологиясы/ бас ред. Е.М.Арын; құраст., жауапты ред. А.Ж.Құдабаев)
3. Томанов М. Қазақ тілінің тарихи грамматикасы / Томанов, М.; ред.: Арын Е.М., Құдабаев А.Ж. - Павлодар:

С.Торайғыров атындағы ПМУ, 2010. - 410 б. - (Қазақ тіл білімінің антологиясы/ бас ред. Е.М.Арын; құраст., жауапты ред. А.Ж.Құдабаев)

4. Көкенова А. Жалпы тіл білімі және түркі тілдерінің өзекті мәселелері: [халықаралық ғылыми-теориялық конф. материалдары, 22.12.2010 ж., Астана қ.] / Көкенова А. - Астана: Ш. Шаяхметов атындағы Тілдерді дамытудың респ. үйлестіру-әдістемелік орталығы, 2010. - 472 б

Қосымша:

5. Ибатов А. Қазақ тіліндегі есімдіктердің тарихынан / Ибатов, А. - Павлодар: С.Торайғыров атындағы ПМУ, 2008. - 83 б. - (Қазақ тіл білімінің антологиясы ; бас ред. Е.М.Арын; құраст. А.Ж.Құдабаев)
6. Керімұлы Ә. Түрік әдебиеті ескерткіштеріндегі сөз жасайтын жұрнақтар. -А., 1999. -240 б.
7. Қазақ тілінің қысқаша этимологиялық сөздігі. -А., 1966. - 352 б.
8. Қазақ тілі тарихи лексикологиясының мәселелері.- А., 1988. - 198 б.
9. Қайдаров А. Структура односложных корней и основ в казхском языке -А., 1986. - 286 с.
10. Қордабаев Т. Тарихи синтаксис мәселелері. - А., 1965. -396 б.
11. Қашқари М. Түркі сөздігі. - А., 1998. - 385 б.
12. . Мұсабаев К. Қазақ тілі мен грамматикасы тарихынан. - А., 1966. - 340 б.
13. Салқынбай А.Б. Қазақ тілінің тарихи грамматикасы (практикалық курс). - А., 2005. - 280 б.